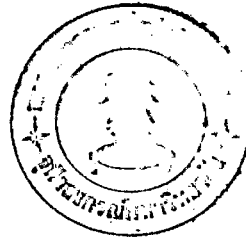

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการทดลองฝึกอบรมครูสอนเด็กชาวเขาวิชาสังคมศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการทดลองฝึกอบรมครูสอนเด็กชาวเขา ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งกำหนดให้ทดลองสอนวิชาสามัญจำนวน 5 วิชา คือ วิชาภาษาไทย วิชาสังคมศึกษา วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาสุขศึกษา และ วิชาครูเบื้องต้น เพื่อผลิตครูชาวเขาให้ออกไปสอนนักเรียนชาวเขาในภูมิลำเนาของเขาเองตามความมุ่งหมายของกรมประชาสงเคราะห์

ก่อนที่จะมีโครงการนี้ รัฐบาลได้ประสบปัญหาทางด้านการเมือง การปกครอง และการเศรษฐกิจเกี่ยวเนื่องกับชาวเขา อันจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ รัฐบาลเห็นว่าปัญหาชาวเขาเป็นปัญหาระดับชาติที่จำเป็นต้องแก้ไขโดยรีบด่วน จึงได้มีคณะกรรมการสงเคราะห์ชาวเขาขึ้น ประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศ มีกองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ เป็นแหล่งกลางประสานงาน และมีโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาขึ้น ผลงานส่วนหนึ่งของโครงการนี้ คืองานด้านการศึกษาแก่ชาวเขา ซึ่งได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายอย่างดียิ่ง โดยเฉพาะในด้านการผลิตครู เช่น ให้นักเรียนชาวเขาที่เรียนเก่งเข้าเรียนในวิทยาลัยครู เพื่อกลับไปสอนในท้องถิ่นของตนเอง การส่งครูจากพื้นราบขึ้นไปสอนบนตอย การอบรมเจ้าหน้าที่หน่วยงานบางหน่วยเพื่อทำหน้าที่ครู รวมทั้งครูที่เป็นตำรวจชายแดนด้วย

อย่างไรก็ตาม การผลิตครูตามโครงการดังกล่าวก็ยังไม่ประสบผลเท่าที่ควร เพราะมีปัญหาขัดข้องของบางประการ เช่น ครูมีขอบเขตรองทางการใช้ภาษาสื่อความหมาย และครูไม่คุ้นเคยกับสภาพความเป็นอยู่ในหมู่บ้านชาวเขา กองสงเคราะห์ชาวเขาจึงเห็น

ว่ายังมีอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหา และช่วยส่งเสริมการศึกษาชาวเขาได้ดีที่สุดในขณะนี้คือ การผลิตครูชาวเขาให้กลับไปช่วยสอนญาติพี่น้องในภูมิลำเนาของเขาเอง คณะกรรมการสงเคราะห์ชาวเขาจึงได้ขอความร่วมมือจากแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้เป็นผู้ช่วยจัดดำเนินการ โดยกองสงเคราะห์ชาวเขาจะเป็นผู้จัดส่งชาวเขาที่มีความรู้ตั้งแต่ประโยคประถมศึกษาตอนต้นขึ้นไป เข้ารับการอบรมเพื่อให้มีทักษะทางภาษาไทยและสังคมศึกษา มีทัศนคติ ค่านิยม และสุขนิสัยที่ดี ให้เป็นพลเมืองดีของประเทศ เมื่อสิ้นสุดการอบรมแล้ว กรมประชาสงเคราะห์จะจัดส่งไปเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ คำนการศึกษารือผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาในหมู่บ้านชาวเขาต่อไป

แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงจัดคณะผู้วิจัยประกอบด้วยคณะอาจารย์ของแผนกวิชา และมีนิสิตปริญญาโท เป็นผู้ช่วยการวิจัย โดยทำการให้การศึกษาวชาวเขาเป็นเรื่องเฉพาะกรณี จึงต้องสร้างหลักสูตรขึ้นโดยเฉพาะเป็นหลักสูตรพิเศษ สร้างหนังสือแบบเรียนสำหรับชาวเขาและคู่มือครูที่จะใช้กับหนังสือแบบเรียน ตลอดจนสร้างข้อทดสอบและแบบประเมินผลขึ้น

โครงการทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา ได้เริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2515 ผลิตครูชาวเขาได้จำนวน 57 คน ซึ่งกรมประชาสงเคราะห์ได้จัดส่งไปประจำตามหมู่บ้านชาวเขาตามวัตถุประสงค์ ในปีนี้จึงนับเป็นปีที่สองที่ได้มีการอบรมมีชาวเขาเผ่าต่าง ๆ จำนวน 55 คน เข้ารับการอบรมเป็นระยะเวลา 3 เดือน ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2516 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2517 ณ สถานที่เดิม คือ ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

โครงการนี้ได้ปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเจ้าหน้าที่กรมประชาสงเคราะห์ และคณะอาจารย์แผนกวิชาประถมศึกษา จัดให้มีการสัมมนาเพื่อศึกษาปัญหาการสอนเด็กชาวเขาและติดตามผลงานของผู้รับการอบรมในรุ่นที่ 1 ซึ่งได้ไปปฏิบัติการสอนมาแล้ว 1 ปี การสัมมนาครั้งนี้เรียกว่า "การสัมมนาครูช่วยสอนชาวเขา รุ่นที่ 1" จัดให้มีขึ้นเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 25-30 มีนาคม 2517 ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการสอนเด็กชาวเขาของครูช่วยสอนชาวเขาที่เข้ารับการอบรมรุ่นแรก
2. เพื่อปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมครูช่วยสอนชาวเขา
3. เพื่อปรับปรุงวิธีการสอนเด็กชาวเขา
4. เพื่อให้อบรมเพิ่มเติมในการใช้แบบเรียนสำหรับเด็กชาวเขาชุดใหม่
5. เพื่อวางแผนงานในการนิเทศการสอน และฝึกการนิเทศให้แก่เจ้าหน้าที่หน่วยเคลื่อนที่ ซึ่งจะทำหน้าที่นิเทศกและติดตามผล

ความสำคัญของปัญหา

ชาวเขาเป็นชนกลุ่มน้อย (Minority) ในประเทศไทย แม้ว่าชาวเขาจะไม่มีบทบาททางเศรษฐกิจสำคัญเช่นชาวจีน แต่ก็มีความสำคัญในด้านการเมืองซึ่งเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ นอกจากชาวเขาจะมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและภาษาของตนเองแล้ว อุปสรรคอื่น ๆ ที่ทำให้ชาวเขาในภาคเหนือแทบจะไม่มีความสัมพันธ์กับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ คือ ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขาสูง ทำให้ชาวเขาอยู่เป็นหย่อม ๆ แม้รัฐบาลพยายามอย่างมากในการสร้างถนนเพื่อเขาสู่หมู่บ้านแต่ก็เป็นไปโดยยากและไม่ทั่วถึง ประกอบกับบางแห่งเป็นจังหวัดชายแดน มีการอพยพข้ามเขตแดนอยู่เสมอ แม้ในขณะนี้^{1,2} ชาวเขาจึงไม่มีความรับผิดชอบต่อดินแดนคืนที่อาศัยอยู่ ไม่มีโอกาสทราบว่าตนมีความสัมพันธ์กับประเทศชาติอย่างไร อยู่ในสภาพเช่นไร ไม่ทราบถึงสิทธิและหน้าที่ในฐานะเป็นพลเมืองของประเทศ ยิ่งค้อยการศึกษายิ่งเป็นภัยในทางเศรษฐกิจและการเมือง เช่น ตกเป็น

¹โลกชั่วโมงที่แล้ว, "กะเหรี่ยงสู่พม่า," ประชาธิปไตย (5 เมษายน 2517), หน้า 2.

²โทรพิมพ์จากทั่วโลก, "พม่ากล่าวหากบฏอยู่ในไทย," ไทยรัฐ (27 มีนาคม 2517), หน้า 2.

เครื่องมือในการเผยแพร่ลัทธิทางการเมืองมีการทำลายป่าไม้ ทำลายดิน และต้นน้ำลำธาร ตลอดจนการปลูกฝิ่น กรมป่าไม้ได้พบว่า ในปี 2516 เนื้อที่ป่าถูกทำลายลง 12,386 ไร่ และเนื้อที่ป่าสงวนถึง 41,721 ไร่³ สำหรับชาวเขาปรากฏว่าได้ทำลายป่าไม้ไปแล้วไม่น้อยกว่า 15 ล้านไร่⁴

ทวีป ค่างรังสัจย์⁵ ได้กล่าวถึงปัญหาชาวเขาในประเทศไทยไว้ว่า

1. ชาวเขาไม่ค่อยมีความรู้สึกนึกคิดแนบแน่นในเรื่องความรักชาติบ้านเมืองและท้องถิ่นที่อยู่อาศัย สภาพสังคมของชาวเขาแตกต่างจากสังคมของไทยโดยทั่วไป
2. สภาพสังคมของชาวเขา มีความเป็นอยู่แร้นแค้นขาดการศึกษา เป็นจุดอ่อนที่ช่วยในการโฆษณาชวนเชื่อของคอมมิวนิสต์
3. หัวข้อโฆษณาที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ใช้ดำเนินการ คือ ชาวเขามีเชื้อคนไทย รัฐบาลไทยไม่เหลียวแลทุกข์สุขของชาวเขา รัฐบาลไทยลิดรอนอาชีพ โดยห้ามตัดต้นไม้ ห้ามปลูกฝิ่น เป็นต้น

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า นอกจากเชื้อชาติ ศาสนา และภาษาที่ทำให้เกิดความแตกแยก ขาดความกลมเกลียวของชนในชาติแล้วความยากจนและการก่อกองการศึกษายังเป็นปัจจัยที่สำคัญด้วย ชาวเขาจึง "ก่อให้เกิดปัญหาแก่ประเทศไทยหลายประการ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง ซึ่งหากมิได้แก้ไขโดยเร็วก็จะเกิดความเสียหายต่อการพัฒนาประเทศ กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ"⁶

³ กรมป่าไม้, เอกสารสถิติการลักลอบตัดไม้ (คดีย่อ).

⁴ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานการสังเคราะห์ชาวเขาในประเทศไทย

⁵ ทวีป ค่างรังสัจย์, "ขอควรพิจารณาทางสังคมเกี่ยวกับชาวเขา" ปัญหาชาวเขาในประเทศไทย (โรงเรียนเสนาธิการทหาร เอกสารสำเนาเยี่ยมเล่ม, 2515), หน้า 22.

⁶ กรมประชาสัมพันธ์, โครงการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา (เอกสารอัดสำเนา), หน้า 1.

การที่เรามองเห็นภัยนี้จึงได้มีการตั้งศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาขึ้น โดยตั้งวัตถุประสงค์ไว้ว่า

1. เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชาวเขาโดยการช่วย หรือสงเคราะห์ชาวเขา ทั้งในด้านอาชีพ การศึกษา การอนามัย และการเสริมสร้างความเจริญในชุมชนที่ชาวเขาอาศัยอยู่
2. เพื่อป้องกันการทำลายป่าและต้นน้ำลำธาร โดยการส่งเสริมให้ชาวเขา เลิกการอพยพเคลื่อนย้าย และทำการเกษตรแบบถาวร
3. เพื่อยกเลิกการสูบบุหรี่ โดยการส่งเสริมให้ชาวเขาประกอบอาชีพที่มี รายได้ดีกว่าการปลูกฝิ่น
4. เพื่อรักษาความปลอดภัยทางชายแดน โดยการสร้างความสัมพันธ์ทาง จิตใจกับชาวเขา เพื่อส่งเสริมให้ชาวเขาเกิดความเชื่อมั่นและเชื่อถือรักใคร่เจ้าหน้าที่ บ้านเมือง รักชาติไทย ห่วงแหนแผ่นดินไทย มีความจงรักภักดีต่อชาติไทยเพื่อจะได้เป็นกำลัง อันสำคัญในการต่อต้าน ป้องกันการแทรกซึมบ่อนทำลายของฝ่ายคอมมิวนิสต์⁷

โครงการทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา จึงไม่เพียงแต่จะช่วยแก้ปัญหาเฉพาะด้านการศึกษาเท่านั้นยังจะช่วยแก้ปัญหาอื่น ๆ ดังกล่าวได้อีกด้วย เพราะการศึกษาเป็นกุญแจสำคัญที่จะเปิดทางไปสู่การพัฒนาในด้านอื่น ๆ "ประเทศทุกประเทศจะให้ความสำคัญอย่างมากแก่การศึกษา และจะกระจายความร่ำออกไปในหมู่ประชาชนอย่างทั่วถึงที่สุด ทั้งนี้เพราะไม่ว่าความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ ความสัมพันธ์ทางสังคมย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาของคนในชาติด้วย"⁸ และโดยเฉพาะเมื่อเน้นถึงชาวเขาซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อย "ลักษณะที่สำคัญในค่านิยมภาพที่ต้องเฝ้าพิจารณา คือ การเข้าใจความเป็น

⁷กรมประชาสงเคราะห์, เรื่องเดิม, หน้า 22.

⁸มณู วัลยะเพ็ชร, ภูมิศาสตร์การเมือง (พระนคร : โรงพิมพ์บริษัทประชา-
ช่าง จำกัด, 2513), หน้า 244.

พลเมืองของประเทศ การยอมรับคุณค่าของวัฒนธรรมไทย และการยอมกลายเป็นคนไทย"⁹

มนู วัลยะเพ็ชร¹⁰ ไกลลาวไว้โดยอ้าง ริชาร์ด ฮาร์ทฮอร์น (Richard Hartborne) นักภูมิศาสตร์ชาวอเมริกันว่า การสร้างแรงจูงหรือแรงรวม เพื่อให้เกิดขึ้นภายในประเทศ ยอมรับกระทำได้ 2 ชั้น ชั้นแรกหรือชั้นมูลฐาน ก็ได้แก่การปลูกฝังให้ประชาชนนับถือและมีความจงรักภักดีต่อองค์ประมุขและผู้นำของประเทศ ชั้นที่สูงขึ้นไปก็คือการที่ทำให้ประชาชนซาบซึ้งในคุณค่าต่าง ๆ ที่รัฐสร้างขึ้นมา เพื่อจะก่อให้เกิดความปลอดภัยและความมั่นคงของชาติ และดังนั้นคุณค่าทางประวัติศาสตร์ยอมเป็นสิ่งธรรมดาสามัญที่จะขาดเสียมิได้ ดร. วิจิตร ศรีสอน¹¹ ไกลลาวไว้ให้เห็นความสำคัญที่จำเป็นที่จะต้องสร้างความเป็นพลเมืองดีของชาติด้วยการจัดการศึกษาว่า "เรื่องที่ต้องเน้นเป็นพิเศษ คือ คุณภาพทางการศึกษาทางด้านการพัฒนาความเป็นคน (Manhood) และการพัฒนากำลังคน (Man power)

ผู้วิจัยเห็นว่าความรักประเทศมิได้เกิดขึ้นเฉพาะประชาชนส่วนใหญ่เท่านั้นหากชาวเขาที่อยู่ห่างไกลความเจริญก็มีความรักในประเทศได้เหมือนกัน ขอแต่เพียงให้ชาวเขาได้รับการศึกษา ได้รับความเป็นธรรมจากเพื่อนร่วมชาติด้วยกัน โครงการทดลองฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขาจึงเป็นโครงการขั้นบุกเบิกที่มีความหมายยิ่งสำหรับชาวเขาและจะเป็นที่น่าเสียใจหากว่าจะมีปัญหาทางด้านการเมือง อันเนื่องมาจากชาวเขาในอนาคต อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเชื่อว่าวิชาสังคมศึกษาซึ่งเป็นวิชาหนึ่งที่บรรจุไว้ในโครงการ จะเป็นวิชาที่จะช่วยแก้ปัญหาที่ดีที่สุด เพราะวิชานี้เป็นวิชาที่สร้างความรัก สามัคคี มีทักษะ ทัศนคติ ค่านิยมที่เหมาะสมทำให้สามารถที่จะอยู่ในสังคมและสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่สังคมประเทศชาติในที่สุด ในโอกาสต่อไปจะเป็นเวลาที่ครูชาวเขาออกไปทำหน้าที่ครูช่วย

⁹สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, เอกสารประกอบการสัมมนาการวางแผนการศึกษาแห่งชาติ (พระนคร : คุรุสภา, 2512), หน้า 122.

¹⁰มนู วัลยะเพ็ชร, เรื่องเดิม, หน้า 217.

¹¹สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, เรื่องเดิม, หน้า 48.

ความรับผิดชอบในเวลาไม่ว่าที่ไหนของชาววิเซาก็จะเป็นคนดีของชาติมีความรับผิดชอบ "เพราะครูสังคมศึกษา คือ ประติมากรผู้สร้างพลเมืองดี"¹²

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทดลองสอนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้แนวการฝึกหัดครู ตามหลักสูตรพิเศษของโครงการฝึกอบรมผู้ช่วยครูสอนเด็กชาวเขา
2. เพื่อทดลองใช้แบบเรียนวิชาสังคมศึกษาที่สร้างขึ้นสำหรับเด็กชาวเขาของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. เพื่อสร้างคู่มือครูสำหรับแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา
4. เพื่อสร้างแบบทดสอบวิชาสังคมศึกษา สำหรับใช้ทดสอบความรู้และความสามารถของผู้รับการอบรมก่อนและหลังการอบรม
5. เพื่อประเมินผลความคิดเห็นของผู้รับการอบรมเกี่ยวกับหนังสือแบบเรียนสังคมศึกษา
6. เพื่อสำรวจความมั่นใจของผู้รับการอบรมเกี่ยวกับการสอน

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ว่า

1. หลักสูตรพิเศษ แบบเรียน คู่มือครู หลักการและวิธีการอบรมจะช่วยให้ผู้รับการอบรมมีความรู้ ทักษะ ทศนคติ ค่านิยมที่เหมาะสม และมีความสามารถในการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยความรู้และความสามารถดังกล่าวก่อนและหลังการอบรมมีความแตกต่างกัน

¹²สุมน อมรวิวัฒน์, "ครูสังคมศึกษา ประติมากรผู้สร้างพลเมืองดี", หลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา (พระนคร: ที่รอสาร. 2515), หน้า 237.

2. สัมฤทธิผลด้านวิชาการ มีความสัมพันธ์เชิงนิมิต (Positive) กับความสามารถในการสอน

3. ผู้รับการอบรมที่มีระดับพื้นฐานการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือสูงกว่ามีความเชื่อมั่นในการสอนไม่แตกต่างกันเมื่อได้รับการอบรมตามวิธีที่กำหนดให้ กับใช้แบบเรียนที่จัดให้

4. ผู้รับการอบรมที่เป็นสมณเพศ หรือฆราวาส มีความเชื่อมั่นในการสอนไม่แตกต่างกันเมื่อได้รับการอบรมตามวิธีที่กำหนดให้กับใช้แบบเรียนที่จัดให้

5. ผู้รับการอบรมจะมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาเมื่อได้ใช้แบบเรียนที่กำหนดให้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่กองชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ เป็นผู้คัดเลือกมา 55 คน มีอายุเฉลี่ย 19.5 ปี

2. หลักสูตรซึ่งใช้ในการอบรม เป็นหลักสูตรพิเศษที่สร้างขึ้นสำหรับสอนผู้รับการอบรมโดยตรง

3. แบบเรียนวิชาสังคมศึกษาที่ใช้สร้างขึ้นสำหรับนักเรียนชาวเขา โดยคณาจารย์แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีด้วยกันทั้งหมด 2 เล่ม และมีคู่มือครูประกอบบทเรียน

4. แบบทดสอบที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเอง จำนวน 66 ข้อ แบ่งเป็น

4.1 ภาควิชาการ 50 ข้อ

4.2 ภาควิชาครูเบื้องต้น 16 ข้อ

5. เวลาในการวิจัยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2516 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2517 รวมเป็นระยะเวลา 3 เดือน

6. สถานที่ทดลอง

- 6.1 ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ตำบลบ้านแม่เหาะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 6.2 โรงเรียนบ้านแม่ลาย อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 6.3 โรงเรียนสังวาลย์วิทยา ตำบลบ้านแม่เหาะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาหลักสูตรพิเศษสำหรับโครงการทดลองฝึกอบรม ผู้ช่วยครูสอน เด็กชาวเขา และหนังสือแบบเรียนสำหรับนักเรียนชาวเขา ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. สร้างแบบทดสอบความรู้วิชาสังคมศึกษาสำหรับทดสอบผู้รับการอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรม
3. ทดลองแบบทดสอบที่สร้างขึ้นโดย
  - 3.1 ทดลองกับครูช่วยสอนชาวเขา เพื่อตรวจสอบถ้อยคำสำนวนที่ใช้ในแบบทดสอบ
  - 3.2 ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อปรับปรุงข้อสอบโดยการวิเคราะห์ข้อสอบ แล้วหาคำอ่านจำแนกและระดับความยากง่าย
  - 3.3 ปรับปรุงแบบทดสอบแล้วทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มใหม่อีกครั้งหนึ่ง เพื่อปรับปรุงข้อความอีกครั้งหนึ่งตามวิธีในข้อ 3.2 แล้วหาค่าสัมประสิทธิ์แห่งสหสัมพันธ์ของแบบทดสอบ
4. ใช้แบบทดสอบที่สร้างขึ้นวัดความรู้ของผู้รับการอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรม
5. ทดลองสอนเนื้อหา และวิธีสอนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้แนวการฝึกหัดครูตามหลักสูตรพิเศษ

6. เขียนบันทึกการสอนแต่ละบทเรียน เพื่อรวบรวมเป็นคู่มือครู ใ้ใช้กับแบบเรียนสำหรับเด็กชาวเขา วิชาสังคมศึกษา
7. ทดสอบความแตกต่างของผลการสอบโดยเฉลี่ยทั้งก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่า "t"

ความจำกัดของการวิจัย

1. ผู้วิจัยไม่สามารถสุ่มตัวอย่างประชากรได้เอง กลุ่มผู้รับการอบรมมาจากแหล่งต่าง ๆ มีประสบการณ์ วัฒนธรรมชนบทธรรมเนียมประเพณี สิ่งแวดล้อมและอายุแตกต่างกัน จึงมีอิทธิพลต่อความคิด ทักษะทางสังคมศึกษา และทัศนคติซึ่งไม่อาจจะควบคุมได้
2. ทักษะทางภาษาเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษามาก ด้วยเหตุที่ผู้รับการอบรมมีประสบการณ์ในด้านภาษาไทยแตกต่างกัน ทำให้ไม่สามารถทำให้ผลของการอบรมของแต่ละคนอยู่ในเกณฑ์เดียวกันได้
3. ระยะเวลาอบรม 3 เดือน เป็นเวลาที่สั้นที่จะปลูกฝังค่านิยมและฝึกทักษะทางสังคมศึกษา การสร้างสมคุณธรรม และการสังเกตทัศนคติ รวมทั้งการแสดงออกจะต้องใช้เวลานานกว่านี้ ดังนั้นการวัดผลจึงได้วัดผลในบางด้านที่สามารถจะวัดและเปรียบเทียบพัฒนาการได้
4. การฝึกสอนในสภาพของโรงเรียนที่แตกต่างกัน ห้องเรียน ระดับชั้นเรียน และสภาพของเด็กนักเรียนที่แตกต่างกัน ประกอบกับไม่สามารถจัดชั่วโมงฝึกสอนให้ได้เท่ากันและพอเพียงในระยะเวลาเพียง 2 สัปดาห์ จึงทำให้การพัฒนาของแต่ละคนไม่ได้รับการสังเกตอย่างทั่วถึงและเพียงพอ

ขอทดลองเบื้องต้น

1. ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้มีพื้นฐานความรู้เดิมทางวิชาสังคมศึกษา และมีความสามารถเดิมในการสอนไม่แตกต่างกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทุกอย่างสามารถใช้ฝึกอบรมตัวอย่างประชากรได้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้

3. ทดสอบก่อนและหลังการอบรมเป็นข้อสอบที่มีความแม่นยำ เนื้อหาวิชาและครอบคลุมเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนที่สร้างขึ้นตามหลักสูตรพิเศษ ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ผู้วิจัยไม่สามารถติดตามผลการเรียนรู้และทักษะทางการสอนของผู้รับการอบรมเมื่อออกไปทำการสอนในโรงเรียนตามหมู่บ้าน

ประโยชน์ที่อาจได้รับจากการวิจัย 5

1. ครูช่วยสอนชาวเขาจะได้รับพื้นฐานความรู้ทางการศึกษา ได้แนวคิด ค่านิยม ทักษะชีวิตที่ดีและถูกต้องตามวัฒนธรรมไทย และต่อการเป็นพลเมืองดีของชาติ เพื่อจะได้ถ่ายทอดให้กับเด็กชาวเขาต่อไป

2. ได้ผลิต คือ หนังสือแบบเรียน แบบทดสอบความรู้ คู่มือครู และเทคนิควิธีการสอนแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับเด็กชาวเขา

3. เป็นประโยชน์ต่อการฝึกหัดครูในค่านการทดลอง วิธีสอนวิธีต่าง ๆ แก่เด็กที่ไม่ได้พูดภาษาไทยในชีวิตประจำวัน

4. ผู้รับการอบรมจะสามารถทำหน้าที่สอนเด็กชาวเขาในโรงเรียนของหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาตามหมู่บ้านต่าง ๆ ทั้งจะเป็นผู้ช่วยประสานงาน และสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดี ระหว่างเจ้าหน้าที่กับชาวเขาเผ่าเดียวกัน ตามเจตจำนงของกองสงเคราะห์ชาวเขา

5. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการช่วยเหลือชาวเขา สำหรับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับการร่วมมือกันทำงาน เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาของชาติ ซึ่งเป็นสิ่งมุ่งหวังอันแน่วแน่ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำจำกัดความ

1. หลักสูตรพิเศษ หมายถึง หลักสูตรวิชาสังคมศึกษาสำหรับนักเรียนชาวเขา ซึ่งมีวิชาอื่น ๆ ควบคือ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และวิชาคณิตศาสตร์
2. หนังสือแบบเรียน หมายถึง หนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ที่แผนกวิชาประถมศึกษา จัดสร้างขึ้นตามแนวหลักสูตรพิเศษ
3. ครูช่วยสอนเด็กชาวเขา (ครูช่วยสอนชาวเขา) หรือผู้รับการอบรม หมายถึง ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่กรมประชาสงเคราะห์ ส่งเข้าอบรมตามโครงการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา เพื่อให้ออกไปเป็นครูสอนเด็กชาวเขาในหมู่บ้านชาวเขา
4. เด็กชาวเขา¹³ หมายถึง เด็กชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่ไม่พูดภาษาไทย อาศัยอยู่ตามป่าเขาในภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อถือแตกต่างไปจากคนไทย
5. คู่มือครู หมายถึง บันทึกการสอนวิชาสังคมศึกษาตามหลักสูตรพิเศษ และแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ คือ ความมุ่งหมาย แนวคิด เนื้อเรื่อง กิจกรรม และอุปกรณ์ เมื่อสิ้นสุดการอบรมผู้รับการอบรมจะได้นำไปเป็นคู่มือคู่กับหนังสือแบบเรียน
6. การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์อย่างรวดเร็ว (Transfer Experience Approach) หมายถึง การถ่ายทอดประสบการณ์แก่ผู้เรียน แล้วผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปถ่ายทอดอย่างทันทีทันใด
7. การสอนแบบจุลภาค¹⁴ (Micro-Teaching) หมายถึง การปฏิบัติการสอนแบบย่อส่วน (Micro-Teaching is a Scaled down Teaching Encounter)

¹³สาย ภานุรัตน์, การให้การศึกษแก่เด็กชาวเขา (เอกสารอัดสำเนา), หน้า 1.

¹⁴เจสสิยา บุรีภักดิ์, เรื่องไมโคร-ทิชซิง (เอกสารอัดสำเนาเย็บเล่ม), หน้า 2.

8. แรงรวม¹⁵ (Centripetal หรือ Unifying Forces) หมายถึง แรงที่ทำให้ประชาชนภายในประเทศเกิดความสมัครสมานสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

9. แนวคิด¹⁶ (Concept) หมายถึง การรวบรวมประสบการณ์ต่าง ๆ และ พฤติกรรมที่ได้พบจากสิ่งแวดล้อมนำมาสรุปรวมกันเข้าเป็นความคิดรวบยอดต่อสิ่งนั้น ๆ

10. ทักษะทางสังคมศึกษา¹⁷ (Social Skill) หมายถึง ความสามารถ ในงานหรือการปฏิบัติในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสังคม ได้แก่ ทักษะในการใช้วิธีการศึกษาหาความรู้ ทักษะในการอยู่ร่วมกันในสังคม ทักษะในการทำงานกลุ่ม และทักษะในการแก้ปัญหา

11. ค่านิยม¹⁸ (Value) หมายถึง แบบอย่างของความเชื่อของบุคคลว่าจะ ควรและไม่ควรปฏิบัติ หรือมีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม

12. ทัศนคติ¹⁹ (Attitude) เป็นความพร้อมหรือความโน้มเอียงที่มีอยู่เป็น การลงหน้าที่จะแสดงออกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด

---

¹⁵ มนู วัลยะเพ็ชร, เรื่องเดิม, หน้า 214.

¹⁶ สุนัน กนกวิวัฒน์, เรื่องเดิม, หน้า 255.

⁷ John Jarolimek, Social Studies in Elementary Education (New York: Macmillan Company, 1963), P. 10.

¹⁸ Banks James A., Teaching Strategies for the Social Studies (Massachusetts: Addison-Wesley Publishing Company, 1973), P. 445.

¹⁹ Danes A. Smith, Creative Teaching of the Social Studies in the Elementary School (Boston: Allyn and Bacon, Inc., 1970), P. 430.